

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı :2022/160

Karar Sayısı :2023/5

Karar Tarihi: 10/1/2023

R.G.Tarih-Sayı : 21/2/2023-32111

İPTAL TALEBİNDE BULUNAN: Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ

İPTAL TALEBİNİN KONUSU: Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in milletvekilliğinin düşmesine ilişkin 22/12/2022 tarihli ve 1350 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi kararının Anayasa'nın 2., 10., 13., 25., 26., 67. ve 83. maddeleri ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 57. ve 138. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek Anayasa'nın 85. maddesi uyarınca iptaline karar verilmesi talebidir.

I. OLAYLAR

Silahlı terör örgütüne üye olma suçunu işlediği iddia olunan Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL hakkında yapılan soruşturmalar sırasında adı geçen milletvekili olması nedeniyle Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının yasama dokunulmazlığının kaldırılması talebiyle düzenlediği 13/2/2019 ve 10/1/2022 tarihli fezlekeler ile eki soruşturma dosyaları Adalet Bakanlığı ve Cumhurbaşkanlığı aracılığıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM/Meclis) Başkanlığına gönderilmiştir.

Semra GÜZEL'in yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin olarak hazırlanan Karma Komisyon raporları TBMM Genel Kurulunun 1/3/2022 tarihli 59. Birleşiminde kabul edilmiş, bu suretle adı geçen milletvekilinin yasama dokunulmazlığı kaldırılmıştır.

Semra GÜZEL'in yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin 1/3/2022 tarihli, 1316 ve 1317 sayılı TBMM kararlarının Anayasa'nın 85. maddesi uyarınca iptali talebiyle yapılan başvuru Anayasa Mahkemesinin 22/3/2022 tarihli ve E.2022/27, K.2022/23 sayılı kararıyla reddedilmiştir.

Hakkında yürütülen soruşturmalar kapsamında ifadesinin alınması için çıkarılan davetiyeye cevap vermemesi ve adresinde de bulunamaması nedeniyle Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının talebi üzerine Ankara 3. Sulh Ceza Hâkimliği 23/3/2022 tarihli, 2022/3459 ve 2022/3460 Değişik İş sayılı kararları ile Semra GÜZEL hakkında yakalama kararı vermiştir.

2/9/2022 tarihinde İstanbul'da yakalanan Semra GÜZEL, Ankara 3. Sulh Ceza Hâkimliğinin 3/9/2022 tarihli 2022/1095 Sorgu sayılı kararına istinaden tutuklanmıştır.

Diğer taraftan aynı süreç içinde TBMM Başkanlığı tarafından 1/7/2022 tarihli yazı ile Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in 1/4/2022-30/6/2022 tarihleri arasında Genel Kurulun altı birleşimine mazeretsiz katılmadığı hususu ile katılmadığı birleşimleri gösterir devamsızlık cetveli ve söz konusu cetvele yedi gün içinde yazılı olarak itiraz edebileceği 4/7/2022 tarihinde TBMM'deki odasında, tebligatı almaya yetkili kişiye tebliğ edilmiştir.

Anılan milletvekili tarafından devamsızlık cetveline itirazda bulunulmamıştır.

TBMM Başkanlığı Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in 1/4/2022 ila 30/6/2022 tarihlerine ilişkin olarak 2022 yılında beşi haziran ayında olmak üzere Genel Kurulun altı birleşimine özürsüz ve izinsiz katılmaması sebebiyle Anayasa'nın 84. ve TBMM İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 138. maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması için Başkanlık Divanınının 13/10/2022 tarihli ve 86 sayılı kararı ile 3/2082 Esas numaralı Başkanlık tezkeresini Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyon Başkanlığına (Karma Komisyon) 17/10/2022 tarihinde havale etmiştir.

Karma Komisyon 20/10/2022 tarihli toplantısında gündeme alınan dosyayı incelemek ve konuya ilişkin bir rapor hazırlamak üzere İçtüzük'ün 132. maddesi uyarınca ad çekmek suretiyle beş kişilik Hazırlık Komisyonu kurmuştur.

Hazırlık Komisyonu 20/10/2022 tarihinde çalışmalarına başlamış ve 8/11/2022 tarihinde Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in milletvekilliğinin düşmesini gerektirecek sayıda Genel Kurul toplantısına katılmadığına, buna ilişkin tespitin mevzuata uygun olarak yapıldığına ve dosyanın Karma Komisyona sunulmasına toplantıya katılan dört üyenin oybirliğiyle karar vermiştir. Hazırlık Komisyonu, sağlık mazereti sebebiyle son toplantıya katılmayan bir üyenin muhalefet şerhiyle birlikte, bu karara ilişkin raporunu 10/11/2022 tarihinde Karma Komisyon Başkanlığına sunmuştur.

Hazırlık Komisyonunun söz konusu raporunu 17/11/2022 tarihinde görüşen Karma Komisyon, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in milletvekilliğinin düşmesini gerektirecek sayıda Genel Kurul birleşimlerine katılmadığının sabit olması, devamsızlık durumuna yönelik herhangi bir mazeret ya da itirazının bulunmaması sebebiyle milletvekilliğinin düşmesi görüşüyle dosyanın Genel Kurula sunulmasına oyçokluğuyla karar vermiş ve bu yöndeki raporunu 22/11/2022 tarihinde TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Karma Komisyonun anılan raporu TBMM Genel Kurulunun 21/12/2022 tarihli 42. Birleşiminde görüşülmüş; 22/12/2022 tarihli 43. Birleşiminde yapılan açık oylama sonucunda da 1350 sayılı kararla kabul edilmiştir.

Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ anılan kararın iptali talebiyle 29/12/2022 tarihinde Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

II. İPTALİ İSTENEN TBMM KARARI

TBMM Genel Kurulunun 22/12/2022 tarihli ve 1350 sayılı kararı şöyledir:

“DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ SEMRA GÜZEL'İN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ ÜYELİĞİNİN DÜŞMESİNE DAİR KARAR

Karar No.1350

Karar Tarihi:22.12.2022

“Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in 2022 yılında beşi Haziran ayında olmak üzere Genel Kurulun altı birleşimine özürsüz veya izinsiz katılmaması sebebiyle Anayasanın 84'üncü ve İçtüzüğün 138'inci maddelerine göre milletvekilliğinin düşmesine dair Anayasa

ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon tarafından hazırlanan rapor, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 22.12.2022 tarihli 43'üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa ve Adalet Komisyonları
Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon
Esas No: 3/2082
Karar No: 15

22/11/2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1) Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlığı, Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in 2022 yılında beşi Haziran ayında olmak üzere Genel Kurulun altı birleşimine özürsüz veya izinsiz katılmaması sebebiyle Anayasa'nın 84'üncü ve İçtüzük'ün 138'inci maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması için Başkanlık Divanının 13.10.2022 tarihli ve 86 Numaralı Kararı ile 3/2082 Esas numaralı Başkanlık Tezkeresi'ni Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığına (Karma Komisyon) 17.10.2022 tarihinde havale etmiştir. Ayrıca, Gaziantep Milletvekili TBMM İdare Amiri Mahmut Toğrul'un Başkanlık Divanının 13.10.2022 tarihli ve 86 Numaralı Kararının 8'inci maddesi ile ilgili olarak 19.10.2022 tarihinde vermiş olduğu muhalefet şerhi de 20.10.2022 tarihinde Karma Komisyon Başkanlığına gönderilmiştir.

2) Karma Komisyon, 20.10.2022 tarihli toplantısında gündeme alınan dosyayı incelemek ve konuya ilişkin bir rapor hazırlamak üzere İçtüzük'ün 132'nci maddesi uyarınca ad çekmek suretiyle Isparta Milletvekili Recep Özel, Konya Milletvekili Gülay Samancı, Balıkesir Milletvekili Pakize Mutlu Aydemir, Antalya Milletvekili Rafet Zeybek ve İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'den oluşan beş kişilik IV. Hazırlık Komisyonunu kurmuştur. Hazırlık Komisyonu, Isparta Milletvekili Recep Özel'i Başkan ve Konya Milletvekili Gülay Samancı'yi ise Kâtip üye olarak seçmiştir.

3) Hazırlık Komisyonu, Karma Komisyon Başkanlığının 20.10.2022 tarihli görevlendirme yazısı üzerine 20.10.2022 tarihinde çalışmalarına başlamış ve 08.11.2022 tarihli üçüncü toplantısıyla da çalışmalarını tamamlayarak raporunu, 10.11.2022 tarihinde Karma Komisyon Başkanlığına sunmuştur.

Hazırlık Komisyonu Raporunda; Başkanlık Divanının 13.10.2022 tarihli ve 86 Numaralı Kararı ile 3/2082 Esas Numaralı Başkanlık Tezkeresi ve eki dosyaya ilişkin olarak; Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in, Anayasa'nın 84'üncü maddesi çerçevesinde milletvekilliğinin düşmesini gerektirecek sayıda Genel Kurul toplantısına katılmadığı Başkanlık Divanınca mevzuata uygun olarak tespit edilmiş olup bu tespitin Hazırlık Komisyonu için de yeterli ve yerinde olduğu görüşüyle; dosyanın Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona sunulmasına, 08.11.2022 tarihinde toplantıya katılanların oy birliğiyle karar verildiği belirtilmiştir.

4) Karma Komisyon Başkanlığı, Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'e, 10.11.2022 tarihli yazı ile Karma Komisyon toplantısının yapılacağına ve İçtüzük'ün 134'üncü ve 138'inci maddeleri çerçevesinde savunma hakkından yararlanabileceğine ilişkin bilgi vermiştir.

Karma Komisyon, Başkanlık Divanının 13.10.2022 tarihli ve 86 Numaralı Kararı ile 3/2082 Esas Numaralı Başkanlık Tezkeresi ve eki dosya ile Hazırlık Komisyonu raporunu görüşmek üzere 17.11.2022 tarihinde toplanmıştır.

Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel, Komisyon Başkanlığına yazılı savunma vermemiş ancak İçtüzük'ün 134'üncü ve 138'inci maddeleri uyarınca kendisi adına savunma yapmak üzere Batman Milletvekili Mehmet Ruştü Tiryaki'yi yazılı olarak yetkilendirmiştir.

Toplantıda, Hazırlık Komisyonu Başkanı Isparta Milletvekili Recep Özel, Hazırlık Komisyonu çalışmalarını ve yapılan işlemler hakkında Karma Komisyon üyelerini bilgilendirmiş ve konuya ilişkin görüşlerini ifade etmiştir. Daha sonra Komisyon üyeleri dosya ile ilgili görüşlerini dile getirmişlerdir.

Tezkere lehinde söz alan milletvekilleri tarafından özetle;

- Yasama faaliyeti açısından milletvekillerinin gerek komisyon gerekse Genel Kurul çalışmalarına iştirak etmelerinin parlamentonun en temel kuralı olduğu, milletvekillerinin izinli sayılacağı hâllerin de İçtüzük ve TBMM Başkanlık Divanı kararlarıyla belirlendiği,

- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in 27. Dönem 5. Yasama Yılında iki dosya açısından dokunulmazlığının kaldırıldığı, milletvekilliğinin bu süreçte devam ettiği ve dolayısıyla Genel Kurul çalışmalarına, yasama faaliyetlerine katılmasının ya da katılmadığı durumlarda buna ilişkin mazeret sunmasının gerektiği,

- Başkanlık Divanınca mevzuat ve TBMM uygulamaları çerçevesinde ilgili milletvekilinin 2022 yılında beşi Haziran ayında olmak üzere Genel Kurulun altı birleşimine özürsüz veya izinsiz katılmadığının tespit edildiği ve tüm milletvekillerine gönderildiği gibi şahsa özel devamsızlık cetvelinin ilgili milletvekiline de gönderildiği ancak bu durumun aksini iddia eden bir itirazda bulunmadığı,

- Milletvekili devamsızlıklarını önlemeye ilişkin hükmün ve buna ilişkin yaptırımların Anayasa ve İçtüzük'te açıkça düzenlendiği, Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in de belirli sayıda Genel Kurul toplantısına katılmadığı ve dolayısıyla Anayasa ve İçtüzük'e uygun biçimde devamsızlık tespitinin yapıldığı,

- Hazırlık Komisyonu üyesi İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün sağlık mazeretinin 01.11.2022 tarihli toplantıda dikkate alındığı, kendisinin de katılımını teminen ve savunma için yetkilendirilen milletvekilinin de ek süre talebini karşılamak üzere 08.11.2022 tarihli bir toplantı daha planlandığı ancak 08.11.2022 tarihli toplantıda, sağlık sorununun belirsiz bir süreci içermeye ihtimalinin bulunması ve Hazırlık Komisyonunun İçtüzük'ün 132'nci maddesinde öngörülen bir aylık sürede raporunu Karma Komisyona sunması gerektiğinden toplantının ertelenemediği, İçtüzük hükümleri çerçevesinde toplantı yapıldığı ve karar alındığı,

ifade edilmiştir.

Tezkere aleyhinde söz alan milletvekilleri tarafından özetle;

- TBMM Genel Kurul birleşimlerinin başındaki yoklamaların bilinçli olarak belirli bir dönemde ve yalnızca Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in milletvekilliğini düşürme amacıyla yapıldığı ve bunun da eşitlik ve adalet ilkelerine aykırı olduğu, siyasi saikle hareket edildiği; 2018 yılındaki andiçme töreni sonrasında Genel Kurula katılmayan birçok milletvekilinin bulunduğu,

- Genel Kurulda İçtüzük'ün 57'nci maddesi kapsamında yoklama için tereddüt edilecek hiçbir durum olmamasına rağmen yalnızca bir kişinin devamsızlık durumunu tespit etmek amacıyla yetkinin kötüye kullanılması suretiyle yoklama yapıldığı,

-Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması ile milletvekili devamsızlık dosyasının birlikte değerlendirilmesi gerektiği, bunların aynı amaç çerçevesinde gündeme alındığı,

-Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in Genel Kurula ve komisyonlara aktif olarak katılan, çok sayıda araştırma ve soru önergesi bulunan, yoğun şekilde yasama faaliyeti gerçekleştiren bir milletvekili olduğu ve yalnızca altı gün Genel Kurula katılmadığı gerekçesiyle milletvekilliğinin düşmesinin istendiği,

-Dokunulmazlığının kaldırılması ve sonrasında yapılan açıklamaların kamuoyunda yarattığı etki nedeniyle Genel Kurul çalışmalarına katılmadığı zira can güvenliği tehlikesinin bulunduğu,

-Hazırlık Komisyonu üyesi İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün Covid-19 testinin pozitif çıkması nedeniyle toplantıların ertelenmesi talebinin karşılanmadığı ve dolayısıyla farklı görüş ve düşünceler tartışılmadan, Anayasa ve İçtüzük hükümlerine uyulmadan karar alınıp rapor hazırlandığı,

ifade edilmiştir.

Komisyon toplantısında İçtüzük'ün 134'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "son söz savunmanıdır" hükmü gereğince Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel adına savunma yapmak üzere yazılı olarak yetkilendirilen Batman Milletvekili Mehmet Ruştı Tiryaki'ye söz hakkı verilmiştir.

Batman Milletvekili Mehmet Ruştı Tiryaki tarafından yapılan sözlü savunmada özetle;

-Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in çalışkan bir milletvekili olduğu ve parlamento çalışmalarına aktif bir şekilde katıldığı, parlamento çalışmalarının yalnızca Genel Kurul ve Komisyon toplantılarına katılmaktan da ibaret olmadığı,

-Genel Kurulda 01.10.2018-18.10.2022 tarihleri arasında 448 birleşim ve 1.985 oturum gerçekleştirildiği ve yalnızca biri açılış olmak üzere toplam onbir yoklama yapıldığı, bu onbir yoklamanın da altısının sadece Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in devamsızlığının tespiti için yapıldığı,

-Genel Kurulda yoklama yapılan bahse konu birleşimlerde İçtüzük'ün 57'nci maddesi kapsamında tereddüde düşülmesini gerektirecek bir durumun bulunmadığı, çünkü 550 milletvekilinin Genel Kurulda hazır bulunduğu ve tereddüde düşülmeden tespit yapılabileceği, ancak yoklama yapılmak suretiyle bir hakkın kötüye kullanıldığı, İçtüzük'ün 57'nci maddesinin ihlal edildiği,

-Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in temel bir insan hakkına dayanan can güvenliği gibi önemli bir mazereti bulunması nedeniyle sokağa çıkmamayı tercih ettiği ve TBMM çalışmalarına katılmadığı,

-Anayasa'ya ve İçtüzük'e aykırı şekilde yapılan yoklamalar nedeniyle milletvekilliğinin düşürülmesinin adil ve hakkaniyete uygun olmayacağı, çünkü TBMM çalışmalarına katılmayan, milletvekili yemini ettikten sonra Genel Kurula hiç gelmeyen birçok milletvekilinin bulunduğu,

ifade edilmiştir.

Karma Komisyon, söz konusu Tezkere ve eki dosya ile Hazırlık Komisyonu raporunu incelemiş ve Batman Milletvekili Mehmet Ruştı Tiryaki tarafından sözlü savunma yapıldıktan sonra oylama işlemine geçmiştir.

Karma Komisyon, yapılan oylama sonucunda, Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in Anayasa'nın 84'üncü maddesi çerçevesinde üyeliğinin düşmesini gerektirecek sayıda Genel Kurul birleşimlerine katılmadığının sabit olması, devamsızlık durumuna yönelik herhangi bir mazeret ya da itirazının bulunmaması sebebiyle, Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel hakkında Anayasa'nın 84'üncü ve İçtüzük'ün 138'inci maddeleri doğrultusunda işlem yapılması ve milletvekilliğinin düşmesi görüşüyle dosyanın Genel Kurula sunulmasına oy çokluğu ile karar vermiştir.

5) *Karma Komisyon ve Hazırlık Komisyonu çalışmalarında tam tutanak tutulmuştur.*

6) *İçtüzük'ün 45'inci maddesi uyarınca, Raporun Genel Kuruldaki görüşmelerinde Karma Komisyonu temsil etmek üzere, Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir, Bursa Milletvekili Osman Mesten ve Konya Milletvekili Gülay Samancı özel sözcü olarak seçilmişlerdir.*

7) *Karma Komisyon Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur."*

III. İPTAL TALEBİNİN GEREKÇESİ

1. Başvuru dilekçesinde özetle;

-İçtüzük'te yoklama yapılmasının TBMM Başkanının birleşimi açarken toplantı yeter sayısında tereddüde düşmesi şartına bağlandığı, bu tereddüdün oluşabilmesi için Genel Kurulda hazır bulunan milletvekili sayısının toplantı yeter sayısı olan 200'ün altında olması gerektiği, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in devamsızlığının tespit edildiği birleşimlerde 500 civarında milletvekilinin Genel Kurulda hazır bulunduğu anlaşıldığı, dolayısıyla yoklama yapılması için gerekli şartlar oluşmadığı hâlde sırf Semra GÜZEL'in milletvekilliğinin düşürülmesi amacına yönelik yoklama yapılması suretiyle hakkın kötüye kullanıldığı, nitekim TBMM Genel Kurulunda 1/10/2018-18/10/2022 tarihleri arasındaki dört yıllık sürede gerçekleştirilen 448 birleşim ve 1.985 oturumda yalnızca on bir kez yoklama yapılmışken ve söz konusu birleşimlere katılmayan çok sayıda milletvekili bulunduğu da bilinmesine rağmen bu yoklamaların altısının Semra GÜZEL'in olmadığı günlere denk getirilmesinin adı geçen milletvekiline zarar vermek amacıyla hareket edildiğini gösterdiği,

- Semra GÜZEL'in milletvekilliğinin düşmesinin Halkların Demokratik Partisi (HDP) milletvekillerinin TBMM'den tasfiyesine yönelik siyasi saiklerle gerçekleştirilmiş bir uygulama olduğu, milletvekilliğinin düşmesinin seçmen iradesinin en iyi şekilde sağlanabilmesi amacıyla çok istisnai hâllerde gündeme getirildiği, nitekim TBMM tarihinde devamsızlık nedeniyle milletvekilliğinin düşmesine dair sadece iki örnek bulunduğu, geçmişte aynı durumda başka siyasi partiye mensup bir milletvekiline ilişkin bu süreç başlatılmış ve Karma Komisyon tarafından aleyhinde rapor tanzim edilmişse de bu rapor Genel Kurulda okutulmadığından milletvekilliğinin düşmediği, buna karşılık HDP milletvekillerine farklı

muamelede bulunduğu, söz konusu usulün 26. ve 27. Yasama Dönemlerinde HDP milletvekillerine yönelik olarak dört kez uygulandığı, milletvekilliğinin düşürülmesi tehdidinin sürekli canlı tutulmasının demokratik hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı, seçilme hakkını ihlal ettiği,

- Gizlilik kararı bulunan bir soruşturma dosyasında yer alan bazı fotoğraflarının soruşturmanın gizliliği ilkesine aykırı şekilde 8/1/2022 tarihinde internette paylaşılması sonrasında Semra GÜZEL'in bir linç kampanyasına maruz kaldığı ve hedef gösterildiği, Türkiye'nin yakın siyasi tarihinde bu tür hedef göstermelerin ardından katledilen kişiler olduğu, bu örnekler bilindiği hâlde adı geçen milletvekilinin de binlerce tehdit alması ve hakarete uğraması sebebiyle Meclis çalışmalarına katılmak için sokağa çıkması durumunda can güvenliği tehlikesi yaşayacak olmasının Komisyon ve Genel Kurul aşamalarında özür olarak değerlendirilmediği, bunun adalet ve hakkaniyet ilkeleriyle bağdaşmadığı,

- Semra GÜZEL'in 1/3/2022 tarihinde yasama dokunulmazlığının kaldırılması ile devamsızlık sebebiyle milletvekilliğinin düşürülmesi sürecinin işleyiş biçimine ve hızına bakıldığında hakkında sürdürülen linç kampanyasından bağımsız ve hukuki bir süreç yürütüldüğünden söz edilmesinin mümkün olmadığı,

- Semra GÜZEL'in milletvekilliğinin düşmesinin TBMM İçtüzüğü hükümlerini, uluslararası hukuku ve TBMM teamüllerini ihlal ettiği,

belirilerek kararın Anayasa'nın 2., 10., 13., 25., 26., 67. ve 83. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

IV. İNCELEME

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri, Raportör Gülbin AYNUR tarafından hazırlanan rapor, TBMM Başkanlığından gönderilen bilgi ve belgeler, Hazırlık Komisyonu ve Karma Komisyon raporları ile anılan Komisyonlara ve Genel Kurula ilişkin tutanaklar, Anayasa ve TBMM İçtüzüğü'nün ilgili kuralları incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Şekil Yönünden İnceleme

1. Başkanlık Divanının Kuruluşu ve Faaliyetleri Yönünden

3. Anayasa'nın "*Milletvekilliğinin düşmesi*" başlıklı 84. maddesinin dördüncü fıkrasında devamsızlık nedeniyle milletvekilliğinin düşmesine karar verilebilmesi durumunun Meclis Başkanlık Divanınca tespit edilmesi şartına bağlanmış olup bu kapsamda anılan fıkrada "*Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içerisinde toplam beş birleşim günü katılmayan milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine, durumun Meclis Başkanlık Divanınca tespit edilmesi üzerine, Genel Kurulca üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyuyla karar verilebilir.*" denilmiştir.

4. İçtüzük'ün 9. maddesinde Başkanlık Divanının bir başkan, dört başkanvekili, yedi katip üye ile üç idare amirinden kurulacağı; 11. maddesinde TBMM Başkanının siyasi parti gruplarının parti grupları toplam sayısı içindeki yüzde oranlarını ve bu oranlara göre her siyasi parti grubuna düşen Başkanlık Divanındaki görev yeri sayısını tespit ederek Danışma

Kuruluna bildireceği, Başkanlık Divanındaki görev yerlerinin Başkanvekillikleri için -ikisi TBMM üye tamsayısının salt çoğunluğuna sahip siyasi parti grubuna ait olmak üzere- oranı en yüksek olandan başlayarak sıra ile dağıtılacağı belirtilmiş; 13. maddesinde de Başkanlık Divanının toplantı yeter sayısının üye tamsayısının, karar yeter sayısının ise hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğu olduğu, başkan veya vekil olarak görevlendirdiği başkanvekili hazır bulunmadan Divanın toplanamayacağı ve karar alamayacağı hükme bağlanmıştır.

5. İçtüzük'ün 152. maddesinde ise Başkanlık Divanının milletvekillerinin Genel Kurul veya komisyon çalışmalarına katılmadığı günleri gösterir bir cetvel düzenleyerek bu cetvelin ilgili üyelere ait kısımlarını özel surette kendilerine göndereceği, cetvele itirazı olan milletvekilinin aldığından başlayarak yedi gün içinde yazı ile cetvele itiraz edebileceği, Başkanlık Divanının itirazı inceleyeceği, gerekiyorsa ilgili üyeden bilgi ve belge isteyeceği, bundan sonra varacağı sonuca göre devamsızlık cetvelini yayımlayacağı, devamsızlık cetvelinin bir yasama yılı içinde en az üç defa yayımlanacağı belirtilmiştir.

6. Başkanlık Divanının 13/10/2022 tarihli ve 86 sayılı kararı incelendiğinde gerek kuruluşu gerekse toplantı ve karar yeter sayıları itibarıyla İçtüzük hükümlerine aykırılık bulunmadığı tespit edilmiştir.

7. Diğer yandan TBMM Başkanlığı tarafından Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL hakkında Genel Kurula katılmadığı günleri gösteren şahsa özel bir devamsızlık cetveli düzenlendiği ve yedi gün içinde itiraz hakkı bulunduğu da belirtmek suretiyle söz konusu cetvelin tebliğ edildiği, anılan milletvekili tarafından cetvele yönelik herhangi bir itirazda bulunulmadığı görülmektedir.

8. Bu durumda Başkanlık Divanının 13/10/2022 tarihli ve 86 sayılı kararında yer verilen şahsa özel devamsızlık cetvelinin itiraz edilmemesi sebebiyle kesinleştiğine dair tespitin de Anayasa ve İçtüzük kurallarına aykırı bir yönünün bulunmadığı anlaşılmıştır.

2. Hazırlık Komisyonunun Kuruluşu ve Faaliyetleri Yönünden

9. İçtüzük'ün 138. maddesinin birinci fıkrasında bir milletvekilinin Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içinde toplam beş birleşim günü katılmazsa devamsızlığının Başkanlık Divanınca tespit edileceği ve Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyona gönderileceği, ikinci fıkrasında Karma Komisyonun yasama dokunulmazlığının kaldırılmasındaki hükümlere göre durumu inceleyeceği ve raporunu hazırlayacağı, üçüncü fıkrasında da üyeliğinin düşmesi istenen milletvekilinin isterse Karma Komisyonda ve Genel Kurulda kendisini savunacağı veya bir üyeye savunduracağı, son sözün her hâlde savunmanın olduğu hüküm altına alınmıştır.

10. Anılan maddenin ikinci fıkrası hükmü uyarınca Karma Komisyonun devamsızlık sebebiyle milletvekilliğinin düşmesiyle ilgili faaliyetlerinde İçtüzük'ün yasama dokunulmazlığının kaldırılması ile ilgili 131. ila 134. maddelerinin esas alınması gerekmektedir.

11. İçtüzük'ün 131. ve 132. maddelerine göre bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin talepler, TBMM Başkanlığınca, Anayasa ve Adalet Komisyonu üyelerinden kurulu Karma Komisyona havale edilir. Bunun üzerine Karma Komisyon

Başkanı, dokunulmazlık dosyalarını incelemek üzere ad çekme yolu ile beş üyeli bir hazırlık komisyonunu oluşturur. Hazırlık Komisyonu raporunu göreve başlamasından itibaren en geç bir ayda verir.

12. Anayasa'nın 95. maddesinin ikinci fıkrasında İçtüzük kurallarının siyasi parti gruplarının Meclisin tüm çalışmalarına üye sayısı oranında katılmalarını sağlayacak biçimde düzenlenmesi öngörülmektedir. İçtüzük'ün 21. maddesinde de komisyonlarda siyasi parti gruplarına düşen üye sayısının 11. maddenin birinci fıkrası uyarınca tespit edileceği belirtilmiştir.

13. Karma Komisyon tutanakları incelendiğinde siyasi parti gruplarının TBMM'deki güçleri oranında temsil ilkesi gözönünde bulundurularak yapılan ad çekme işlemi ve bunun sonucunda oluşturulan Hazırlık Komisyonunun kuruluşunda Anayasa ve İçtüzük kurallarına aykırı bir yönün bulunmadığı tespit edilmiştir.

14. Ayrıca Komisyon üyeliğinin düşmesi durumu değerlendirilen milletvekilinin savunması kendi adına savunma yapması için yetkilendirdiği Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ tarafından sözlü olarak yapılmış ve Komisyon, raporunu yirmi bir gün içinde hazırlayarak Karma Komisyona göndermiştir.

3. Karma Komisyonun Kuruluşu ve Faaliyetleri Yönünden

15. Karma Komisyonun kanun tekliflerini inceleyen komisyonlara göre daha özel bir durumu vardır. İçtüzük'ün 37. maddesine göre kanun tekliflerinin komisyonlarda belirli bir süre içinde incelenip sonuçlandırılmaması durumunda doğrudan doğruya gündeme alınarak Genel Kurulda görüşülmesi yolunun açık olmasına karşılık milletvekilliğinin düşmesi konusunda böyle bir yöntem yer verilmemiştir. Bu nedenle anılan konunun mutlaka Hazırlık Komisyonunda ve Karma Komisyonunda incelenmesi ve karara bağlanması gerekmektedir.

16. İçtüzük'ün 132. maddesinin beşinci fıkrasında da Hazırlık Komisyonu raporunun Karma Komisyonunda bir ayda sonuçlandırılacağı hükme bağlanmıştır.

17. TBMM Başkanlığından getirilen belgeler ve Karma Komisyon tutanakları incelendiğinde Karma Komisyonun kuruluşunda Anayasa ve İçtüzük kurallarına aykırılık bulunmadığı anlaşılmıştır.

18. Ayrıca Komisyon üyeliğinin düşmesi durumu değerlendirilen milletvekilinin savunması Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ tarafından sözlü olarak yapılmış ve Komisyon, Hazırlık Komisyonu raporlarını on iki gün içinde sonuçlandırmıştır.

4. Karma Komisyonun ve Genel Kurulun Konuyu Gündeme Alması Yönünden

19. İçtüzük'ün 26. ve 27. maddelerine göre komisyonlar, başkanlarının yönetiminde çalışır ve başkanlarınca toplantıya çağrılır. Bu çağrıda komisyon başkanınca hazırlanan gündem de belirtilir. Ancak komisyon, gündemine hâkim olup üyeleri tarafından gündeme alınması önerilen işler hakkında karar verir. 26. maddenin dördüncü fıkrasında ise üyelerinin üçte biri tarafından teklif edilecek gündem üzerine de komisyonların, başkanlarınca toplantıya çağrılacağı öngörülmektedir.

20. Yasama Meclisinin gündemine egemen olması genel bir ilkedir. Bu ilkenin onun adına çalışan komisyonlar hakkında da geçerli olduğu kuşkusuzdur. Nitekim İÇTÜZÜK'ün anılan maddesinin ikinci fıkrasında bu husus açıkça belirtilmiştir (AYM, E.1997/72, K.1997/74, 31/12/1997).

21. Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in 2022 yılında beşi haziran ayında olmak üzere Genel Kurulun altı birleşimine özürsüz ve izinsiz katılmaması sebebiyle Anayasa'nın 84. ve İÇTÜZÜK'ün 138. maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması için havale edilen Başkanlık Divanınının 13/10/2022 tarihli ve 86 sayılı kararıyla (3/2082) Esas numaralı Başkanlık tezkeresini görüşmeyi konu alan Karma Komisyon gündemi İÇTÜZÜK'ün 26. maddesi uyarınca Karma Komisyon Başkanlığınca hazırlanmış ve Komisyon, Başkanlıkça toplantıya çağırılmıştır. Karma Komisyonun söz konusu gündemi 18/10/2022 tarihinden itibaren Komisyon üyelerine tebliğ edilmiş ve ayrıca üyelerin resmî e-posta adreslerine gönderilmiştir.

22. Diğer yandan İÇTÜZÜK'ün Genel Kurul gündemiyle ilgili düzenlemelerin yer aldığı 49. maddesinin beşinci fıkrasında Başkanlıkça gerek görülen hâllerde 7. kısımdaki işlerin (kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işler) görüşme sırasının Danışma Kurulunca Genel Kurula teklif edilebileceği, esas komisyonlar ve kanun teklifi sahiplerinin bu konuyla ilgili taleplerinin de Danışma Kurulunda görüşüleceği açıklanmıştır.

23. 19. maddenin beşinci fıkrasında ise İÇTÜZÜK'te Danışma Kurulunun tespitine, teklifine veya görüş bildirmesine bağlanmış olan bütün hâllerde Danışma Kurulu, yapılan ilk çağrıda toplanamaz, oybirliğiyle tespit, teklif yapamaz veya görüş bildiremezse, TBMM Başkanı veya siyasi parti gruplarının, taleplerini doğrudan ayrı ayrı Genel Kurula sunabilecekleri öngörülmüştür.

24. Söz konusu 368 sıra sayılı Karma Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun bu yöndeki önerisinin Genel Kurulun 21/12/2022 tarihli 42. Birleşiminde kabul edilmesi suretiyle gerçekleşmiştir.

25. Açıklanan nedenlerle Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in devamsızlık sebebiyle üyeliğinin düşmesi durumunun Karma Komisyonunda, Karma Komisyon raporunun ise Genel Kurulda gündeme alınıp görüşülmesinde anılan İÇTÜZÜK hükümlerine bir aykırılık bulunmamaktadır.

5. Toplantı ve Karar Yeter Sayısı ile Oylama İçin Beklenilmesi Gereken Süre Yönünden

26. Anayasa'nın "*Toplantı ve karar yeter sayısı*" başlıklı 96. maddesinde "*Türkiye Büyük Millet Meclisi, yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasada başkaca bir hüküm yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.*" denilmektedir. Bu çerçevede TBMM'nin bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri olan 200 milletvekiliyle toplanması, aksine hüküm bulunmadıkça toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar vermesi ve karar yeter sayısının hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlası olan 151 milletvekilinden az olmaması gerekmektedir.

27. Devamsızlık sebebiyle milletvekilliğinin düşmesine ilişkin olarak TBMM Genel Kurulu tarafından alınacak kararlar bakımından gerekli olan karar yeter sayısı Anayasa'nın 84. maddesinin dördüncü fıkrasında özel olarak düzenlenmiş olup bu kapsamda anılan fıkrada "*Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içerisinde toplam beş birleşim günü katılmayan milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine, ... Genel Kurulca üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyuyla karar verilebilir.*" hükmüne yer verilmiştir. Buna göre devamsızlık sebebiyle milletvekilliğinin düşmesine karar verilebilmesi için bu yönde oy kullanan milletvekili sayısının üye tamsayısının salt çoğunluğu olan 301 milletvekilinden az olmaması gerekmektedir.

28. İçtüzük'ün 27. maddesine göre komisyonlar, üye tamsayısının üçte biri ile toplanır ve hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğu ile karar verir.

29. İçtüzük'ün 138. maddesinin üçüncü fıkrasına göre ise Karma Komisyon raporunu görüşen Genel Kurul devamsızlık sebebiyle milletvekilliğinin düşmesi gerektiğine üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karar verirse üyeliği düşer.

30. Anayasa veya İçtüzük'te devamsızlık sebebiyle milletvekilliğinin düşmesine ilişkin raporların Hazırlık ve Karma Komisyonlarda görüşülmesi sırasında özel bir nisap aranmamıştır. Bu itibarla söz konusu raporların görüşülmesi bakımından İçtüzük'ün 27. maddesi geçerli olacaktır.

31. Hazırlık ve Karma Komisyon tutanakları incelendiğinde görüşmelerin toplantı ve karar yeter sayılarına uygun olarak gerçekleştirildiği görülmektedir.

32. Diğer yandan milletvekilliğinin düşmesine ilişkin Karma Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında özel bir nisap aranmamakta ise de raporun Genel Kurulda kabulü bakımından Anayasa'nın 84. ve İçtüzük'ün 138. maddeleri uyarınca üye tamsayısının salt çoğunluğu gerekmektedir.

33. Ayrıca İçtüzük'ün 138. maddesinin dördüncü fıkrasına göre oylama, Karma Komisyon raporu üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasından itibaren yirmi dört saat geçmeden yapılamaz.

34. Karma Komisyon raporunun görüşülmesine ilişkin TBMM Genel Kurulu tutanakları incelendiğinde üyeliğinin düşmesi durumu değerlendirilen milletvekilinin savunmasının kendi adına savunma yapması için yetkilendirdiği Batman Milletvekili Mehmet Ruştı TIRYAKI tarafından yapıldığı, görüşmelerin tamamlanmasından itibaren yirmi dört saat geçtikten sonra söz konusu rapora ilişkin oylamanın açık oylama yöntemiyle gerçekleştirildiği, açık oylamanın elektronik sistemle yapıldığı görülmektedir. Yapılan açık oylama sonucunda Karma Komisyon raporu hakkında 330 kabul ve 42 ret oyunun kullanıldığı gözetildiğinde oylamanın Anayasa'nın 84. maddesinde öngörülen çoğunlukla yapıldığı anlaşılmıştır.

B. Esas Yönünden İnceleme

35. Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiş, 85. maddesinde de milletvekilliğinin düşmesine ilişkin kararın Anayasa'ya, kanuna ve İçtüzük'e uygunluğunun denetlenmesi öngörülmüştür. Bu itibarla milletvekilliğinin

düşmesine ilişkin kararların denetiminde hukuk devletinden beklenen nesnel ölçütlerin esas alınması gerekir.

36. TBMM'nin çalışmalarını yürütebilmesi için gerekli olan toplantı ve karar yeter sayılarını hükme bağlayan Anayasa'nın 96. maddesi ile Millî Güvenlik Konseyi Anayasa Komisyonu raporunda yer alan "*Meclis çalışmalarını aksatacak nitelikte görüldüğünden, bu hüküm bir ay içinde, beş birleşim gününe özürsüz olarak katılmayanların üyeliğinin düşmesine imkân verecek şekilde değiştirilmiştir.*" şeklindeki açıklama gözönünde bulundurulduğunda devamsızlık konusunun düşme nedenlerinden biri olarak düzenlenmesinin amacının Meclis çalışmalarının aksatılmaması olduğu anlaşılmaktadır (AYM, E.2017/151, K.2017/138, 7/9/2017, § 9; E.2017/152, K.2017/139, 7/9/2017, § 9).

37. Anayasa Mahkemesinin anayasal koşulların gerçekleşmesi hâlinde TBMM'nin anılan takdir yetkisini kullanmış olması sebebiyle yerindelik denetimi yapması söz konusu olamaz. Keza Meclis çalışmaları sırasında yoklama yapılması için gerekli şartların bulunup bulunmadığı hususu da yerindelik denetimi kapsamında kaldığından anayasallık denetiminde gözetilebilecek hususlardan değildir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2017/151, K.2017/138, 7/9/2017, § 12; E.2017/152, K.2017/139, 7/9/2017, § 12).

38. Bu bağlamda Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içinde toplam beş birleşim günü katılmama nedeniyle milletvekilliğinin düşmesi kararlarının iptallerine ilişkin taleplerin söz konusu devamsızlığın haklı ve geçerli bir mazerete dayanıp dayanmadığı ve kararların alınmasında salt siyasi saiklerle hareket edilip edilmediği yönünden incelenmesi gerekir.

39. Başvuru dilekçesinde Semra GÜZEL'in yasama dokunulmazlığının kaldırılmasıyla sonuçlanan ve daha sonrasında da devam eden süreçte hakkında yapılan suçlayıcı açıklamaların kamuoyunda yarattığı etki nedeniyle can güvenliği tehlikede olduğundan sokağa çıkamadığı için Genel Kurul çalışmalarına katılamadığı belirtilmekte, temel insan hakkı olan yaşam hakkına yönelik bu tehdidin Komisyonlarda ve Genel Kurulda özür olarak değerlendirilmemesinin adalet ve hakkaniyet ilkeleriyle bağdaşmadığı ileri sürülmektedir.

40. Gerek Komisyonlarda ve Genel Kurulda yapılan savunmalarda gerekse şahsa özel devamsızlık cetvelinin kesinleşmesi sürecinde, Semra GÜZEL'in can güvenliğinin tehdit altında olduğu, yaşamına yönelik somut, gerçek ve yakın bir tehlikenin bulunduğu gerekçesiyle tarafına koruma tahsis edilmesi talebiyle resmî makamlara başvuru yapıldığına ya da aynı gerekçelerle kamu makamlarınca hakkında resen alınmış bir koruma kararı bulunduğuna yönelik herhangi bir bilgi ve belge sunulmadığı görülmektedir. İptal talebine ilişkin dilekçede de bu yönde bir bilgi ya da belge bulunmamaktadır. Dolayısıyla devamsızlığın sebebi olarak ileri sürülen söz konusu mazeretin hukuken temellendirilemediği anlaşılmıştır. Bu itibarla anılan mazeretin özür olarak değerlendirilmemesinin hukuk devleti ilkesini zedeleyen bir yönü bulunmamaktadır.

41. Öte yandan Anayasa'nın 67. maddesinin birinci fıkrasında "*Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak, seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasî parti içinde siyasî faaliyette bulunma ve halkoylamasına katılma hakkına sahiptir.*" demek suretiyle seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkı güvence altına alınmıştır. Demokraside halk

ile yönetim arasındaki bağlantıyı ve parlamentonun siyasi meşruiyetini, demokratik usul ve esaslara göre belirlenen seçimler aracılığıyla halkın temsilcisi olarak seçilen milletvekilleri gerçekleştirirler (*Mustafa Ali Balbay*, B. No: 2012/1272, 4/12/2013, § 127; *Sebahat Tuncel* (2), B. No: 2014/1440, 26/2/2015, § 39). Bu nedenle seçimler ve siyasi haklar Anayasa'nın 2. maddesinde ifadesini bulan demokratik devletin vazgeçilmez unsurlarıdır (AYM, E.2002/38, K.2002/89, 8/10/2002; *Sebahat Tuncel*, B. No: 2012/1051, 20/2/2014, § 65).

42. Yasama yetkisinin sahibi olan parlamento ve onun mensubu olan milletvekilleri anayasal sınırlar içinde toplumda var olan farklı siyasi görüşlerin temsilcileridir. Serbest seçimlerle halk adına karar alma yetkisi verilen milletvekillerinin asli görev alanı parlamento faaliyetleri olup bunların parlamentodaki görevlerini yürütmeleri, üstün kamusal yarar ve önem içermektedir (*Mustafa Ali Balbay*, § 128; *Sebahat Tuncel* (2), § 41).

43. Diğer yandan seçilme hakkı sadece seçimlerde aday olma hakkını değil, aynı zamanda ilgilinin seçildikten sonra milletvekili sıfatıyla temsil yetkisini fiilen kullanabilmesini de kapsar. Bu bağlamda seçilmiş milletvekilinin üyeliğinin sona erdirilmesi sadece onun seçilme hakkına değil aynı zamanda seçmenlerinin serbest iradelerini açıklama hakkına ve siyasi faaliyette bulunma hakkına yönelik müdahale teşkil edebilir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. *Sebahat Tuncel*, § 67).

44. Bununla birlikte seçilme hakkı mutlak olmayıp anılan hakka sınırlama getirilmesi mümkündür. Nitekim Anayasa'nın 84. maddesinin dördüncü fıkrasında milletvekilinin Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içinde beş birleşim günü katılmaması hâlinde parlamento kararıyla üyeliğinin düşürülebileceği belirtilmiştir. Ancak üyeliğin salt siyasi saiklerle bir başka ifadeyle karşıtların sindirilmesi ya da kimi düşüncelerin parlamentodan dışlanması amacıyla düşürülmesi Anayasa'ya aykırılık teşkil edecektir. Zira Anayasa'nın 14. maddesi uyarınca, seçilme hakkının Anayasa'da belirtilenden daha geniş şekilde sınırlandırılması, bir diğer deyişle Anayasa'da belirlenen amaç dışında keyfi olarak sınırlandırılması mümkün değildir.

45. TBMM'nin Genel Kurul çalışmalarında uygulanan yoklama usulüne göre Başkanın müşahede usulüyle birleşimi açtığı, başka bir ifadeyle gözlem yolu ile toplantı yeter sayısının bulunduğu sonucuna ulaşması sebebiyle birleşimi açarken yoklama yapmadığı durumlarda milletvekilinin o birleşim gününe katıldığı kabul edilmekte, dolayısıyla devamsızlık hâli oluşmamakta; bu itibarla devamsızlık cetvellerine göre milletvekilinin o gün Mecliste olduğu resmî olarak tevsik edilmiş olmaktadır.

46. Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in, hakkında yürütülen ceza soruşturmaları kapsamında ifadesinin alınması için çıkarılan davetiyeye cevap vermemesi ve adresinde de bulunamaması nedeniyle 23/3/2022 tarihi itibarıyla hakkında yakalama kararı çıkarıldığı dikkate alındığında Başkanın, adı geçen milletvekilinin belirli bir tarihteki Genel Kurul birleşimine katılıp katılmadığına, dolayısıyla o tarihte fiilen Mecliste bulunup bulunmadığına ilişkin tespitini devletin resmî kayıtlarında tenakuz oluşturmayacak biçimde yapabilmesi bakımından 31/5/2022-9/6/2022 tarihleri arasında gerçekleştirilen altı birleşimi açarken yoklama yapma konusundaki takdir yetkisini kullanmasında Anayasa'nın 14. maddesi bağlamında keyfilikten ya da yetkinin kötüye kullanılması durumundan söz edilemeyeceği açıktır. Semra GÜZEL'in söz konusu tarihler arasında yapılan altı birleşime katılmadığı, dolayısıyla bir ay içinde toplam beş birleşim günü devamsızlığı bulunduğu hususunun sabit

olduğu da gözetildiğinde milletvekilliğinin düşmesine dair kararın alınmasında salt siyasi saiklerle hareket edilmediği, başka bir deyişle söz konusu kararın karşıtların sindirilmesi ya da kimi düşüncelerin parlamentodan dışlanması amacıyla alınmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

47. Diğer yandan TBMM Başkanlığından getirilen 27. Yasama Dönemine ait devamsızlık cetvelleri ile diğer bilgi ve belgeler incelendiğinde Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL dışında Genel Kurul çalışmalarında özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içinde toplam beş birleşim günü devamsızlığı bulunan başka bir milletvekili olmadığı, dolayısıyla bu hususta Başkanlık Divanınca yapılan tespit zerine Karma Komisyona gönderilen başka bir dosyanın bulunmadığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda söz konusu iddia kapsamında eşitlik ilkesi temelinde daha ileri bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

C. Değerlendirme

48. Bu itibarla devamsızlığın tespitinden milletvekilliğinin düşmesi kararının kabulüne kadar geçen dönemde yürütülen işlemler, Komisyonlar ve Genel Kuruldaki görüşmeler, milletvekilliğinin düşmesine esas alınan devamsızlığın yapılmasına mazeret olarak ileri sürülen gerekçeler ve ortaya konan deliller ile kararların alınmasındaki usul ve süreç incelendiğinde milletvekilliğinin düşmesinin Anayasa'ya ve TBMM İçtüzüğü'ne aykırı olmadığı anlaşılmıştır.

49. Açıklanan nedenlerle milletvekilliğinin düşmesine ilişkin TBMM kararının iptali talebinin reddi gerekir.

V. HÜKÜM

Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in milletvekilliğinin düşmesine ilişkin 22/12/2022 tarihli ve 1350 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi kararının Anayasa'nın 85. maddesi uyarınca iptali talebinin REDDİNE 10/1/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

ye
Engin YILDIRIM

ye
Muammer TOPAL

ye
M. Emin KUZ

ye
Rıdvan GÜLEÇ

ye
Recai AKYEL

ye
Yusuf Őevki HAKYEMEZ

Esas Sayısı :2022/160

Karar Sayısı :2023/5

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE